

Isabelle von Marschall

Vizualizacija nevidljivog: GRACE – Treća umjetnička nagrada Nadbiskupije u Freiburgu

Umjetnička nagrada Freiburške nadbiskupije (Njemačka) svake treće godine poziva umjetnike da se na otvorenom natječaju izraze i očituju o određenoj temi sakralne ikonografije. Na Trećem je natječaju stručni žiri odabrao 17 umjetničkih djela, od kojih će tri u jesen 2015. godine biti nagrađena nagradom. Tema ovoga natječaja jest *milost*. Teorija Erwina Panofskoga oslanja se na koncept da su slike skup znakova koji se može dešifrirati ako razumijemo kulturni kontekst djela. Polazna točka ove pretpostavke jest postojanje razumijevanja u dešifriranju slikovnih znakova između autora (uključujući umjetnika i pozadine koja daje poruku, npr. Crkva ili neki drugi pokrovitelj) i gledatelja. Polazeći od Panofskove ideje i temeljeći se na tri umjetnička djela nominirana za navedenu umjetničku nagradu, ovaj članak opisuje vezu između autora i gledatelja u kontekstu kršćanske ikonografije u suvremenoj umjetnosti. Ona pokazuje koliko promjenjiv može biti pristup ikonografiji *milosti*. Tako Hans Thomann koristi poznate znakove kršćanske ikonografije ostavljajući promatraču da ih interpretira na različite načine - do te mjere da oni gube svoje religijsko značenje. U svome radu *Dei gratia-Deo gratias* Simon Beer prevodi sakrament ispovijedi i pokore te koncept hodočasnništva u umjetnički performans, pretvarajući ga u osobno traganje u kojemu sakrament postaje poticaj i povod. Evy Schubert napravila je film *Time-Circle* kako bi pokazala kako slomljeno postsovjetsko društvo u Gruziji traži nov smisao unutar ikonografije vjerske prakse. U sva je tri primjera prisutna religijska ikonografija, iako znakovi nisu prikazani na način na koji bi ih Panofsky razumio. Znakovi se pojavljuju, ali ne prenose jasnu poruku, već postaju nesiguran početni element koji traži individualan pregled ideje ili čak osjećaja *milosti*. Oni pomažu razumjeti kako su znakovi možda još uvijek prisutni u tradicionalnoj kulturi, ali da je više značenje - koje proizlazi iz njihova konsenzualnoga shvaćanja, kako se pojavljuje u Panofskovoj ideji *Weltanschauung* - izgubljeno. Ova dekonstrukcija religije, kako je opisuje Jean-Luc Nancy, ipak nije nužno kontradikcija konceptu umjetnosti Katoličke Crkve današnjice. Prema formulaciji Paula Wehrlea, biskupa i pokretača umjetničke nagrade Freiburške nadbiskupije, umjetnost može dati odgovore, ali ih ona ne daje nužno, čime dopušta stavljanje individualnog traganja za odgovorom u prvi plan.